

A gyakorlat és az elmélet összekapcsolása - a diákok tanítása és a tulajdonságaikra való reflektálásra (Hollandia)

Maud van den Eijnden (facilitátor), Jacoline Lokhorst-BOer, Job Bareman, Jenny Terspstra-Tromp, Annelies Oostra, Kirsten Hettinga, Nicole Deenen, Jeroen Reilink.

Bevezetés

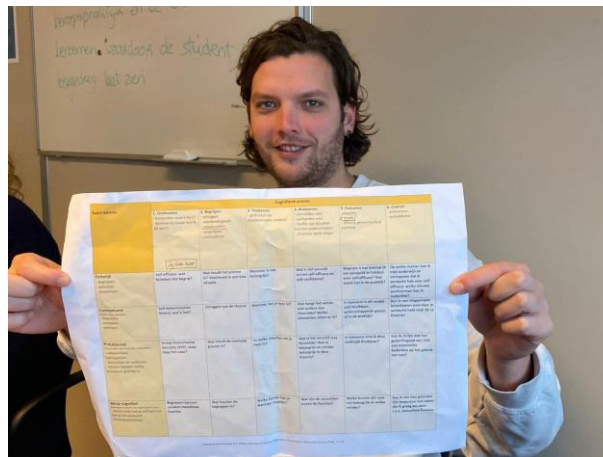
Két landstedei helyszínen terveztük meg az eredeti LS-órákat, illetve terveztünk újra ezt a tanórát. Különböző területekről, különböző képzettséggel és szakmai háttérrel rendelkező tanárok működtünk együtt. A LS célja az volt, hogy különböző szakképző iskolákból együtt dolgozzunk a tanítási gyakorlat és a minőség javítása érdekében egy kutatási cikluson keresztül (LS4VET-modell).

Kutatási óránk fő célja a következő volt: a tanuló legyen képes megnevezni a szakmai gyakorlat és az elmélet közötti kapcsolatot az óra során. Azért választottuk ezt a célt, mert mindannyian a szakmai gyakorlatból jövünk. Mivel a praxisunk során többen is azt tapasztaljuk, hogy a tanulók motivációja nagyon változó, és könnyen elterelődik a figyelmük, szerettük volna megvizsgálni, hogy a szakmai gyakorlathoz való kapcsolódás milyen hatással van a tanulók aktivitására a tanítási órán.

Kontextus

A Lesson Study több szakaszból állt, a LS-ra való képzésünket pedig nyolc órára tervezték. .

Egy kutatási óra előkészítése, az óra megfigyelése, majd az óra szakmai átgondolása és módosítása voltak a főbb munkalépések. A második, átdolgozott órát egy másik osztály számára tanítottuk meg, másik féle szakképzésben részt vevő, az előzőeknél idősebb tanulókkal. A Lesson Study projekt értékelése volt az utolsó fázis. Minden egyes fázis szakmai tanulságok sokaságát biztosította számunkra. A felkészülés során reflektáltunk a saját és a kollégák óráira, ami sokat segített abban, hogy egy óra tanulságait mélyebben megjegyezzük és hasznosítsuk a későbbiekben, mint korábban.

Fókusz és folyamat

Az LS-csoport hat különböző területről (oktatás, ápolás, mezőgazdaság, szociális ellátás, vendéglátás, kereskedelem és kereskedelem) érkező tanárból, egy facilitátorból és egy KO-ból állt.

A ciklus elején nyolc találkozót terveztünk, köztük két osztálylátogatást. Logisztikai fejtörést okozott, hogy három hónapos időkeretben kéthetente találkozzunk. A találkozók során a jelentéstétel az MS-Teams programban készült jegyzőkönyvek segítségével történt. Az LS4VET-modellnek megfelelően mappastruktúrát hoztunk létre.

Bonyolult tényező volt a kutatási órák megszervezése. Ezt a tartalomtól és a kontextusból szeretnénk megmagyarázni. Ami a tartalmat illeti, azért választottuk az állampolgársági óra megtervezését, mert az állampolgárságot minden szakképzési tantárgy keretében tanítják. Ami a kontextust illeti, a csoport különbözött az osztálylétszám, a szakképzés, az iskolai végzettségbeli különbség, az életkor, az óra időpontja tekintetében.

A csoportból ketten tudtak helyet találni egy tanóra megszervezéséhez a helyszínükön. Az LS4VET-modelljét követve a cél kitűzésével kezdtük, majd elkezdtünk tanulni, együtt és egyedül. Ezután közösen készítettük elő és tartottuk meg az órát. Az első kutatóórán végzett megfigyeléseinket és interjúkat felhasználtuk az óra újratervezéséhez. Az óra témája ugyanaz maradt, de a kontextus (célközönség és oktatás) megváltozott. Ezután a második kutatási órát megtartottuk és kiértékeljük.

A kutatási órán célul tűztük ki, hogy a tanulók saját szavaikkal elmagyarázzák, mit jelent számukra a személyiségjegyeikre való reflektálás, el tudják magyarázni, hogyan fogják majd az így elsajátítottakat a gyakorlatba átültetni, meg tudjanak nevezni legalább két olyan tulajdonságot, amelyet tovább szeretnének fejleszteni önmagukban, és ezeket személyes céljaikhoz tudják kapcsolni. Röviden összefoglalva: az óra céljait elmagyaráztuk, a tanulóknak bemutattuk a lehetséges tulajdonságokat és az egyéb felhasználható anyagokat, kérdésekkel irányítottuk őket, hogy együtt gondolkodjanak ezekről. Ezek a saját szakterületükhöz és jövőbeli karrierjükhöz kapcsolódtak.

KO-ként konzultáltunk egy oktatási szakértővel. Az ő ismeretei segítségével az alábbiakat ismertük meg mi magunk is:

- Harold Bekkering neuropszichológus kognitív idegtudományi elmélete (Bekkering & Van der Helden, 2015). Bekkering bemutatja, hogyan tanul az agy, valamint a tanulói önállóság és a társas kapcsolatok fontosságát az optimális tanuláshoz. A kognitív (nyelvi, matematikai stb.) és a szociális tanulás (másoktól és másokról való tanulás) közötti egyensúly döntő fontosságú.
- Bekkering azt állítja, hogy éppen e paraméterek megfelelő elegye az, ami optimálisan gazdagítja a tanulót. Ez az optimálisan fejlődő diák ezután sokkal jobban meg tudja állni a helyét a társadalomban.
- A könyvekből való ismeretszerzés (a másoktól származó betekintés) kéz a kézben jár a cselekvés általi tanulóval.
- Az iskolában mindenféle kánon elsajátításáról kell szólnia, amit a társadalom fontosnak tart, és arról is, amit a diák fontosnak tart.
- A metakognitív kérdések fontossága a diákok számára a középiskolai oktatásban.
- A diák nyelvén beszélni, megérteni a világot, társadalmi környezetét és ambícióit.
- A motiváció nem olvasható ki az osztályteremben tanúsított tanulói viselkedésből, de az a tény, hogy a diákok tanulni jönnek az iskolába, olyan jelzés, amelyet semmiképpen sem szabad figyelmen kívül hagynunk. Az iskolába járás választása már a motiváció választása volt!
- A modellezés egyre inkább az elméletek kreatív kidolgozásának eszközévé vált, amely az oktatást a tanulók világához kapcsolja. Fontos az elvárások kiigazítása. Még ha oktatóként úgy is gondoljuk, hogy a diákoknak képesnek kellene lenniük a feladat megértésére és elvégzésére, az alacsony önértékelés sok MBO-tanítványt akadályoz a fejlődésben.
- A szókratészi módszer fontossága: a hat lépésen keresztül segítheted a diákokat a kritikus gondolkodásban.

- Az aktív tanuláshoz az aktív tanári módszereken nyugszik; az aktív tanári módszerek körébe tartozik minden olyan pedagógiai-didaktikai beavatkozás, amely a tanulói (gondolkodási) tevékenységét serkenti. Ennek lényege, hogy az aktív tanulók eredményesebben tanulnak, mint a társaik (Geerts & Van Kralingen, 2021). Az aktív tanulás egyik legfontosabb előfeltétele, hogy a tanulók felelősek a saját tanulásukért, a tanárok pedig elsősorban ennek támogatásában vesznek részt. Elméletileg az aktív tanulás a szociális konstruktivizmusból ered, amelyben a tanulást olyanféle aktív folyamatnak tekintik, amelynek során a tanulók saját tapasztalataikból, a saját társadalmi kontextusukban konstruálnak tudást és jelentést a tanultakból. Ebben a megközelítésben tehát a hangsúly sokkal inkább a tanuló tanulási tevékenységére helyeződik, semmint a konkrét tantárgyra vagy az óra jellemzőire.

Eredmények

A LS során nyert főbb kutatási eredményeink a következők:

- Hallottuk - az órákon és az interjúk során, hogy számos diák alacsony önértékeléssel küzd. Ez hátráltatja őket abban, hogy elég pontosan nevezzék meg a tulajdonságaikat, de abban nem hátráltatja őket, hogy kapcsolatot teremtsenek a tulajdonságaik és a szakmai gyakorlat között.
- Világossá vált számunkra, hogy a látszólag inaktív tanulási viselkedés is lehet nagyonis céltudatos. Meg kellett változtatnunk a kiinduló feltételezéseinket: amikor azt láttuk, hogy a diákok a mobiltelefonjukkal vannak elfoglalva vagy csevegnek, ezt előzetesen (a megfigyelési kritériumok kidolgozásakor) inaktív tanulási magatartásként értelmeztük; de kiderült, hogy ez egyáltalán nem így van.

- Láttuk, hogy a magas elvárások megléte és kifejezése aktív tanulási tevékenységre ösztönöz, különösen azért, hogy a tanulók felismerik és hisznek abban, milyen sokat tudnak tenni a saját fejlődésük érdekében.
- A LS folyamata közben spontán módon megosztottuk csoportunkban a Lesson Study-val kapcsolatos meglátásainkat és tapasztalatainkat, mivel úgy gondoltuk, hogy a Lesson Study megfelelő módszer a tanítás értékelésére és a megfigyelések alapján a tanórák újratervezésére.
- Különböző munkaformákat próbáltunk ki, a második órán a tanulók közreműködésével, majd a szakmai gyakorlathoz, végül pedig az egyes tanulók személyéhez kötve. Ebben a munkamódszerben az LS4VET-modellt ismerjük fel.
- Az aktív tanulás ösztönzése érdekében az osztály elrendezése számít! Láttuk, hogy milyen hatással van az óravezetésre, a diákok elkötelezettségére és a tanári osztály interakciójára.
- A munkánk későbbi fejlesztéshez a következő kérdéseink merültek fel:
 - Hogyan teszünk különbséget az egyes tanulói igények között?
 - Mire van szükségünk ehhez?
 - Milyen módon tudjuk kialakítani azt, hogy a tanulók éppen az ideális fejlődési zónájukban fejlődjenek - ne azt meghaladó nehézségű vagy annál könnyebb tevékenységeket végezzenek -, ugyanakkor a lehető legjobban kiaknázzuk az egymástól és egymással való tanulás lehetőségeit?

Közös és egyéni reflexió

A LS során három fontos szakmai felismerésre jutottunk:

1) Munkánk során gyakran egyedül vagyunk az osztállyal, ezért a munkánk magányos jellegű. Tanárként a tanuló(k) viselkedésének mindig csak egy meghatározott szeletét látjuk; az, hogy a LS során többen működünk együtt, tanárok, kiszélesítik a látókörünket, és ez azt eredményezi, hogy sokkal reálisabban látjuk a tanulóinkat. Az interjúk során nagyon világossá vált, hogy a formatív értékelésen keresztül történő ellenőrzés kulcsfontosságú. Az 1. órán nagy különbségek voltak a fogalmak értelmezésében. A tanuló tanulási igényeinek zökkenőmentes megfeleléséhez elengedhetetlen a kiinduló helyzet tisztázása. Tudatosult bennünk, hogy tanárként milyen könnyen teszünk feltételezéseket, mennyire szubjektíven látjuk, fogjuk fel a dolgokat. Ezek a feltételezések a megfigyeléseinkről folytatott beszélgetéseink során lelepleződtek. Ahhoz, hogy a megfigyelésekből szakszerű és őszinte pedagógiai következtetésekig jussunk, nyilvánvaló a tanulókkal való konzultáció fontossága, a kutatásból és a szakirodalomból szerzett ismereteink és az osztálytermi kontextus tisztázása!

2) Ha valamit fel akarunk fedezni a pedagógiai tevékenységünkben, akkor módszeres és gyakori kutatást kell erről végeznünk. Az LS4VET-modell értékes eszköz ahhoz, hogy ezt jól végezzük, és ez értékes lehetőségként járul hozzá a szakmaiságunkhoz, amikor arról van szó, hogy milyen feltételekre van szüksége egy szakképzésben októnak ahhoz, hogy jól tudjon tanítani: koordináció a kollégákkal és szakértőkkel, új szempontok az óra minőségének fejlesztéséhez az értékelés és a reflexió érdekében.

3) Az intenzív együttműködést és a gyakorlati tapasztalatcserét az LS-csoportunkban valóban egy szakmai tanulóközösségben való tanulásként éltük meg. Beszélgetéseink elmélyítették és reflektívabbá

tették a pedagógiai tudásunkat, készségeinket, attitűdünket. Az órák előkészítése során a külső szakértővel folytatott eszmecsere meglepően új betekintést nyújtott a tanítási gyakorlatunkba. A LS kíváncsibbá tett minket a saját szakmai tevékenységünkre vonatkozóan. Ezekben a hetekben szisztematikusan dolgoztunk. Céljainkat megfogalmaztuk, majd újra és újra kiigazítottuk, a LS-KÓ-ra után közösen visszatekintettünk a tanórára, a tanóra módosításával pedig előre tekintettünk a munkánkra. Megosztottuk a tapasztalatainkat a csoportjainkban, valamint a meglátásokat arról, hogy mi járul hozzá a diákok aktív tanulásához a szakképzésben.

Idézetek a tanárok egyéni reflexióiból:

1. tanár

Arra számítottam, hogy a kollégáimmal való együttműködésből sokat tanulhatok, és ezt meg is tapasztaltam. A gondolatok cseréje, a kérdések felvetése szélesebb perspektívájú átgondolásra készítet az oktatásban. Az együtt gondolkodás eredményeként újj ötletekkel, ismeretekkel és tapasztalatokkal gazdagodom, amelyeket aztán a gyakorlatban is kamatoztatni tudok. Az LS-kutatásunk célja az én tanulási igényeimhez is igazodott: hogyan tudom rávenni a diákokat az aktív tanulási tevékenységre? Gyorsan arra a következtetésre jutottunk, hogy ebben fontos szerepet játszik a tanári gyakorlat, a tapasztalat. Jó volt, hogy minden kolléga felelősséget vállalt a folyamatban. Néha kaotikusnak élttem meg a megbeszéléseket, ebben tükröződött, hogy kísérleti csoport vagyunk az LS tekintetében. Néha hiányoltam a megbeszéléseinkben a struktúrát és az adott pillanatban elérni kívánt célokat, gyakran pedig több időre lett volna szükségünk a feladatok, például az óra vagy a megfigyelési űrlap megtervezéséhez és kitöltéséhez. Végül két órát tudtunk megtartani a LS projektünk keretében. A második órát én taníthattam. Ezt izgalmasnak találtam, azért is, mert amúgy is izgalmasnak találom, ha valaki figyel engem az órán. Az LS ráébresztett arra, hogy nem az én tetteimről van szó, hanem arról, hogy a diák hogyan reagál az általunk tervezett órára.

Ha visszatekintek a LS-cilusban végzett munkára, akkor a folyamat volt számomra különösen tanulságos, nem pedig a végeredmény. Mint fentebb leírtam, sokat tanultam a diáktársaimtól, de a KO-tól is, amelyen keresztül új felismerésekre jutottam: a diák mindig motivált, de a kérdés az, hogyan kapcsolódom a diáknak ehhez a motivációjához, hogy az aktív tanulás valóban megvalósuljon az órán. Említette Feuerstein módszerét is, amelyet a fogyatékosügyben végzett munkámból ismerek. Feuerstein valóban az emberekben rejlő lehetőségeket, a gondolkodás és a tanulási képességek fejlődését vizsgálja. Elgondolása szerint a tanulónak, a tanulásnak, fejlődésnek nincs felső határa vagy korlátja. Minden ember a maga módján tanul, és minden kis lépés egy-egy tanulási mozzanat. Számomra az a művészet, hogy megfigyeljem, hogyan tudok kapcsolódni a tanuló ezen lehetőségeihez. Az LS során az egyik tapasztalatom az, hogy az osztálytermi megfigyelés nem mindig könnyű, mert sok diák vesz részt az órán, és különböző csoportdinamikák zajlanak, amiket az órán nagyon gyakran észre sem veszek. Például néha úgy tűnik, hogy egy diák nem figyel, de kiderül, hogy aktívan részt vesz a munkában - és fordítva is: van olyan diák, aki látszólag aktívan részt vesz az órán, noha titokban a laptopján vásárolgat. Az LS és a konkrét megfigyelések révén derülnek ki ezek a részletek.

Az LS segítségével másképp gondolkodom az aktív tanulói tevékenységről és a tanulók egyéni igényeiről a tanulási folyamatban. Minden tanulónak más és más tanulási szükségletei vannak. Tanárként ebben differenciálni kell tudni; el kell gondolkodni azon, hogy mennyire lehet a tanítást az osztályban lévő diákok eltérő tanulási igényeihez igazítani. Bizonyos tantárgyak esetében ez szerintem rendben is lenne, például a matematika vagy az angol (az általános tantárgyak), de hogyan lehet ezt megtenni, ha például az "egészséges életmódról" vagy a "minőségi reflexióról" tartunk órát? Hogyan alakítod át a munkaformákat, a feladatokat, és hogyan határozod meg, hogy ki mit csináljon? Lehetnek és kell is, hogy legyenek különbségek az osztályban, de hogyan biztosítod, hogy minden tanuló úgy érezze, hogy

egyformán kezeli őt a tanár, noha lehetnek diákok, akik maguk is érzik, hogy lemarad a többi diákhöz képest? A differenciálás tehát mindenképpen olyan téma, amelyben szeretnék mélyebben tájékozódni, és ebben szerintem az LS nagyszerű eszköz lehet.

2. tanár

Miután megismertem a LS-t, szakképzésben oktatóként kíváncsivá váltam, mert úgy láttam, hogy ez nagyszerű lehetőség a közös tanulásra. Ez a kutatás számomra, mint kezdő tanár számára sokat adott hozzá a szakképzésben zajló oktatói tevékenységem jobb szakmai megértéséhez. Mivel ez egy ciklikus tevékenységsor, újra és újra visszatértünk ugyanazokhoz a pontokhoz, de mindig másképp, mindig még több szakmai értékkel tudtam az adott dologra ránézni és gondolkodni rajta. Szervezni, tervezni, kommunikálni, kutatni, együtt dolgozni és tanulni kellett. Így fejlődött a szakmai kompetenciám és közösen is a szakmai kompetenciánk: a szakmai kontextushoz való viszonyunk, ami a célunkban tükröződik. A módszertani készségeink is fejlődtek, mert az oktatást a korábbiaknál mélyebben megértve akartuk megtervezni, megvalósítani és értékelni. A pedagógiai kompetenciánk ugyancsak fejlődött, és ez segítette a tanulók szociális-érzelmi, erkölcsi és (szakmai) identitásának fejlesztésében. Mindez tükröződött a LS során a tanítási céljainkban.

Mivel felkeltette az érdeklődésemet a LS, meg akartam tapasztalni, hogy milyen egy LS4VET-cikluson keresztül, és figyelni a kollégáktól érkező észrevételekre, valamint arra, hogy én magam hogyan látom a tanításhoz kapcsolódó dolgokat. Meg akartam tapasztalni, hogy tanulunk egymástól, mi, tanárok. Azzal, hogy meglátom, hol igazolódik vissza mindaz, amit már csinálok, és hol tudom átvenni a kollégák jó gyakorlatát a saját tanítási tevékenységem során.

A csoportban a LS4VET-modell minden elemét áttanulmányoztuk. Ebben is szerettem volna részt venni, és ahol tudtam, hozzájárulni. Minden találkozón részt vettem, megcsináltam a házi feladatokat, és aktívan részt vettem a találkozókön és az üléseken. Ezt úgy tettem, hogy kérdéseket tettem fel és válaszoltam, ahol tudtam. Az elején azt gondoltam: minek kezdtem ebbe bele? Ugyanis az elején eléggé tisztázatlan volt számomra ez az egész - hogy mi is az a LS? Nem tudtam, hogy mit várnak el tőlem. A találkozók előrehaladtával azonban egyre világosabbá vált a helyzet, ami megkönnyítette számomra a találkozókön való részvételt. Én magam is azt vártam, hogy több útmutatást kapok valakitől, aki konkrétan tud támogatni, mert különösen az elején az volt az érzésem, hogy fuldoklom. Ahol tudtam, megpróbáltam struktúrát adni magamnak a saját tanulási folyamatomra vonatkozóan azáltal, hogy kérdéseket tettem fel vagy összefoglaltam, és megkérdeztem, hogy helyes-e, amit hallottam.

Utólag visszatekintve örülök, hogy részt vettem a LS tevékenységben, mert ez gazdagítja a tanítással kapcsolatos ismereteket és tapasztalatokat; hozzájárul ahhoz, hogy szakképzésben oktató személyként professzionálisabbá válhassak. Mert ez a módszer azzal szembesít: miért is csinálsz azt, amit csinálsz? Milyen célra használod ezt vagy azt a munkaformát? Milyen munkaformákat használasz? Ez jó érzést és érzéssel tölthet el, hiszen azt érezheted, hogy jó úton jársz a tanításban.

A LS egy olyan egész, amelyen csoportként kell végig menni. Most, hogy már teljesen végig mentünk az LS4Vet cikluson, könnyebb azt mondani, hogy van értelme, mintha ezt a 2. találkozón kérdezted volna tőlem. Tanárként mindig a legjobb órát próbálsz tartani, és ehhez időre van szükség, keményen dolgozni kell egymással, és folyamatosan csiszoljátok, hogy még jobb legyen az óra. Mindenki a saját tapasztalataiból veszi ki a részét a munka során. Hasznos volt, hogy előre megállapodtunk a megbeszélésekről, mert ez elég sok időt vesz igénybe, és a sok egyéb munka mellett néha eléggé fejtörést okoz.

Nagyon értékesnek találom, hogy a LS-t együtt, csoportban csináljuk. A Lesson Study-ban egyaránt részt vehet olyan kolléga, aki kezdő, akik különböző osztályokban, évfolyamokon és telephelyeken tanítanak.

Rengeteg szakmai gondolatot osztottunk meg egymással, amelyek különböző nézőpontokból származtak. Tapasztalatot és tudást szereztem e folyamatban, amiket aztán a tanórákon jól tudtam alkalmazni. Mindent, ami megmaradt bennem a kutatási órák megfigyelésének köszönhetően. Tanárként sok minden történik, amit nem vesz észre az ember. Nem hallasz mindent, amit mondanak, kevés hozzá a saját szemed és a füled. A LS ahhoz is hozzájárult, hogy hogyan gondolkozom a saját tanításomról és milyennek látom a saját megközelítésemet, és, megerősített abban, hogy értékes a gyakorlat és a tanítás közötti kapcsolat megteremtése. Érdekes és érdemes volt tudatosan kipróbálni, hogy tudok-e a diákok nyelvén beszélni. Hogy folyamatosan teszteljem/kérdezzem, hogy ugyanazzal a referenciakerettel/elvárásokkal rendelkezem-e. Persze segít, ha jól elkészítettem az órát, mert akkor tudom, hogy mit és miért csinálok. De az is fontos, hogy a diákokkal együtt értékeljük ki, hogy mit gondoltak az óráról/munkaformáról. Mert végső soron aktív tanulási magatartásra akarod ösztönözni a tanulót. Úgy vélem, hogy a gyakorlathoz való kapcsolódás és a saját tapasztalatok átgondolása alapvető a LS-ban.

A legközelebb alkalmazható alternatívák közé tartozik a tanulók tudásszintjének alapszintű mérése, hogy ismerjük, tudjuk, honnan is indulunk a munka során egy osztállyal. Ez lehetővé teszi, hogy konkrétabb következtetést vonjunk le arra vonatkozóan, hogy az, ahova, ameddig a diákok már eljutottak, vajon a mindaddig alkalmazott pedagógiai módszereinknek is köszönhető-e. A LS munkánk során az volt a célunk, hogy az órai munkának köszönhetően az MBO-tanuló meg tudja nevezni a szakmai gyakorlat és az elmélet közötti kapcsolatot, és ez hozzá segítse a tanulót az aktív tanulási tevékenységhez. A LS keretében megtartott két kutatási óránkat két különböző szintű és évfolyamú osztálynak tartottuk. A következő alkalommal talán ki lehet majd próbálni, hogy mindezt a csoporton belül egy LWP csoporttal vagy egy LWP-seket oktató tanárral együtt futtassuk le. Ezzel javulhat az óra minősége, a kollégákkal való együttműködés is jobba lehet a véleményem szerint, mert akkor is majd közösen készítik elő a tanárok az órát. Mindez az LWP-k fejlesztését is segítheti. Fontos, hogy a tanárok meghallgassák a tanulókat, és ez alapján is értékeljék a tanórákon alkalmazott munkaformákat. Fontos, hogy ne feltételezzen, hanem folyamatosan ellenőrizze a tanulót. A LS-nak köszönhetően az is megértettem, hogy milyen fontos a csoportdinamika. A második óránk után volt egy beszélgetésem néhány diákkal, ahol a csoport csak most alakult meg, és a diákok jelezték, hogy egyáltalán nem volt szép és jó, ahogy ez történt. Ez pedig később akadályozta a munkájukat. Végül is az óra értékelése az, amiért valójában minden történik a közös LS-munkában.

Ugyanakkor a LS hátrányai közé tartozik, hogy sok időt vesz igénybe, különösen, ha valaki még soha nem csinált végig egyetlen LS4VET-ciklust sem. Ugyancsak bonyodalmas a tanárok találkozásainak ütemezése, az órák beosztása. Ez sokszor egymás helyettesítésével oldható csak meg. Ezek a nehézségek összeadódnak, és egyes tanároknál ellenállást is kiválthatnak a módszerrel szemben. Ezért is szükséges, hogy a munkafolyamatban részt vegyen egy LS facilitátor, aki segít a csoportnak a különböző lépéseken keresztül haladni.

Ami engem illet, örömmel venném, ha a LS-t szélesebb körben is használnák nálunk. Tanárként az ember mindig az oktatás javítására törekszik. Egy csoportnak gyakran különböző céljai és kívánságai vannak, pl. egymás megfigyelése az órákon, az oktatás összehangolása, és úgy gondolom, ha jobban megvizsgáljuk a formális tanári tevékenységünket, akkor mi tanárok együtt sokat el tudunk érni. Hiszen a LS-t munkacsoportokban, együtt végezzük, és így az oktatás minőségét is javítjuk, hiszen tanárként szakmailag fejlesztjük magunkat, egymást.

Mint kezdő tanár, az a mód, ahogyan ezt a saját LS munkánk során tettük, pontosan azért tanulságos, mert különböző csoportokban, képzéseken, évfolyamokon, évfolyamokon és ágazatokban dolgozó tanárok tevékenykedtünk együtt, egy munkacsoportban. Ez sokféle inputot biztosít, ami szélesíti az ember látókörét. Mindenképpen át fogom vinni az itt tanultakat, tapasztaltakat a saját

munkaközösségembe, és egy munkaközösségi megbeszélésen el fogom mondani mindazt, amit a LS-nak köszönhetően megtapasztaltam és megtanultam. Továbbá át is adtam már a LS során tapasztaltak, tanultak nagy részét a saját edzőtanítványaimnak, akik kifejezetten pozitívan reagáltak erre.

3. tanár

Az első találkozón elmagyarázták nekünk a LS lényegét, és azt, hogy milyen lépéseket fogunk tenni a munka során a cél érdekében. Ez azonnal megtetszett nekem, és nagyon érdekesnek tűnt, hogy a kutatásnak ezt a módját a középfokú szakképzés keretében tanárként megismerjem és alkalmazzam. Ráadásul viszonylag gyorsan rájöttem, hogy a kutatás nagyon jól illeszkedik majd a portfólióba, amelyet a képzésemhez fogok benyújtani. Ezenkívül úgy gondolom, hogy ez a kutatás gazdagítani fogja a portfóliómat, és ily módon bizonyíthatom a szakképzéshez szükséges oktatói kompetenciáimat. Valamint érdeklődéssel vártam arra, hogy más szakterületekről érkező kollégákkal dolgozhassak együtt. Nagyon kíváncsi voltam a tapasztalataikra és az oktatással kapcsolatos szemléletükre. A második találkozón LS projektcsoporthoz kezdtük el kidolgozni a közös célt. Ez végül is nagyon gyorsan kialakult - emlékeztető momentum volt, hogy mindannyian azonnal egyetértettünk a közös célban. Kollégáim tapasztalatai a tanulók motivációjáról lényegében megegyeztek az enyéimmal. Sok töprengtünk azon, hogy vajon mi lehet az oka, ha egy diáknak alacsony a motivációja és az elkötelezettsége az órán, és hogyan tudnánk a diákokat aktív tanulási tevékenységre ösztönözni. Ezenkívül mindannyian egyetértettünk abban, hogy talán az órai téma megfelelőbb megválasztásával növelhető a diákok tanulási iránti elkötelezettsége, motivációja. Erre vonatkozóan tulajdonképpen könnyen születtek meg az elképzeléseink, mivel mindannyian sok valós tapasztalattal rendelkezünk a szakmánkról az ipar világából. Úgyhogy a későbbi megbeszéléseken már arról kezdtünk gondolkodni, hogy milyen külső szakemberek tudnának hozzájárulni a céljaink eléréséhez, és hogy esetleg milyen hozzáadott értéket tudnának ők biztosítani a munkánk során.

Néha kissé kuszának találtam megbeszéléseinket. Nem volt mindig világos előre, hogy mit várnak el tőlünk a LS megbeszéléseinken. Az egyértelmű volt számunkra, hogy a mi munkánkat megelőző pilot LS tapasztalataiból sokat meríthetünk majd. A munkánknak ebben a fázisában talán a tevékenységünk közös koordinációja állt leginkább a figyelmünk középpontjában.

A kutatási órák során (amelyeket Job és Jacoline tartott) nagyszerűnek találtam, hogy ugyanazt az órát milyen sokféle tanári szemszögből lehet nézni és értelmezni. Annyi minden történik az osztályteremben, amit amikor mi magunk tanítunk, nem mindig veszünk észre. Ez olyasvalami, amire most már a saját óráimon is odafigyelek. Az is nagyszerű volt, hogy részt vehettem egy olyan órán, amelyet a kollégák tartottak - és ez felettébb tanulságos volt.

A LS munkafolyamat során azt tapasztaltam, hogy néha kicsit nehéz volt a megbeszélések időpontját összehangolni. Az egymástól való távolság és a napi munkarendek különbözőségei ebben néha akadályt jelentettek.

Visszatekintve az LS-projektre, egy dolog különösen fontos számomra. Én magam néha kissé negatívan láttam, amikor egy diák nem vett részt aktívan az órán, de ezt most már egészen másképp látom. Ez azért van, mert megértettem, hogy pusztán az, hogy a diák jelen van az órán, azt mutatja, hogy rendelkezik valamennyi motivációval. Ezzel összefüggésben még inkább tudatosult bennem, hogy a tanórán reagálnom kell a tanulók igényeire. Meg kell ismernem és értenem, hogy mit szeretne a tanuló megtanulni az óra során, és éppen abban támogatni, hogy maga alakítsa ki a tanulási célokat. A KO-val folytatott beszélgetés valóban megváltoztatta azt, ahogy erről korábban gondolkoztam, és ezt nagyon érdekes fejlődésnek találtam a saját szakmai alakulásomban. E tapasztalat alapján most, visszatekintve a LS folyamat egészére úgy gondolom, hogy a külső szakértőktől még többet lehetett volna tanulni, ha

úgy alakítjuk a dolgokat. A LS mindenestre tökéletes alkalom lett volna erre. Visszatekintve a LS-ra, ezt nagyon értékes elemnek látom

Az LS után arra a következtetésre jutottam, hogy az adott téma bevonása valóban megerősítette a diákok elkötelezettségét a tanulás iránt. Néhány esetben a diákok valóban aktívan részt vettek az órán, miközben én magam a saját korábbi óráimon ezt nem mindig éreztem. A projektből levont egyik legfontosabb következtetésem az, hogy nagyon nehéz a különböző képességű és teljesítményű tanulók oktatási igényeit egy osztályban tanárként egyforma hatékonysággal kezelni. A tanulók igényei nagyon különbözőek, és az órai differenciálás alapvető jelentőségű volt. A differenciálás alkalmazása olyasvalami, amivel magam is többet szeretnék foglalkozni a jövőben. Így időnként a tanulóknak olyan munkaformában kell majd részt venniük, ahol más tanulók még mindig aktívan részt vehetnek a tőlem, mint tanártól kapott oktatásban.

4. tanár

Ezzel a kutatással azt szeretnénk volna megvizsgálni, hogy lehet-e pozitívan befolyásolni a diákok aktív tanulási tevékenységét úgy, hogy nagyon hangsúlyosan a gyakorlatból indulunk ki, majd az elméletet összekapcsoljuk vele. Ez nagyon érdekes téma volt számomra, mert most kezdtem el tanítani a szakképzésben. Már a kezdetektől fogva észrevettem, hogy a szakképzésben a diákok másképp tanulnak, mint az általános iskolában a gyerekek. Ezért nagyon szerettem volna részt venni ebben a LS folyamatban. Arra is nagyon kíváncsi voltam, hogyan működik együtt az LS, és arra számítottam, hogy nagyon tanulságos lesz, amit erről megtanulhatok és megtapasztalhatok.

A kutatást úgy végeztük, hogy 2 alkalommal közösen készítettünk elő egy órát, ezt az órát megtartottuk, és megfigyeltük a tanulók órai tevékenységét, tanulási folyamatait. A LS-ciklus során áttekintettük a témánkkal kapcsolatban korábban megjelent tudományos tanulmányokat, és meghallgattunk egy külső szakértőt is a motivációról és annak tényezőiről. A saját célom az is volt, hogy bővítssem saját ismereteimet és tapasztalataimat azokról a pedagógiai és didaktikai kihívásokról, amelyekkel most, hogy a szakképzésben tanítok, szembesülnöm kell. Úgy gondoltam, jó lenne ezt másokkal való beszélgetésekben is elkezdni - és ennek a LS tökéletesen megfelelt. .

A LS-ciklus legelején nagyon motivált voltam, hogy részt vegyek a LS-ban. Mivel egyáltalán nem volt tapasztalatom az ilyenféle munkákban, úgy gondoltam, hogy nagyon jó lenne ezt egy csoportban csinálni, hogy elkezdhessünk tanulni egymással és egymástól. Mert: egyedül gyorsabb vagy, de együtt messzebbre jutsz! Azzal, hogy együtt dolgoztunk egy óra megtervezésén, megfigyelésén, utólagos megbeszélésén és újratervezésén, a kutatási ciklust is kétszer együtt tudtuk végig járni.

Időnként emlékeztetnem kellett magam arra, hogy nem a kutatás eredménye a legfontosabb, bár szerettem volna választ kapni a kérdésünkre. Sok más felismerést is tettem a folyamat során. Együtt sokkal többet látunk: olyan dolgok, amelyeket tanárként egyszerűen azért nem veszünk észre, mert nem láthatunk mindent, ami tanítás közben történik, mégis láthatóvá válnak, ha több emberrel együtt figyelünk. Ha koncentráltan figyeled a diákok viselkedését, akkor tényleg arra tudsz koncentrálni. Nagyon világossá vált számomra, hogy fennáll a veszélye annak, hogy bizonyos tanuló hozzáállást a tanórához inaktívnak értelmezzék a tanár, miközben kiderül, hogy ez egyáltalán nem így van! Az előkészületek során is nagyon gazdagnak találtam, hogy különböző nézőpontokból kaptam inputot, minden résztvevő a saját szemszögéből és/vagy tapasztalataiból szemlélte a dolgot. Azáltal, hogy megvitattuk és újraterveztük egymással az órát, többet tudtam meg a különböző, a célcsoportnak megfelelő munkamódszerek alkalmazásáról. Mint valószínűleg az együttműködés minden formájánál, itt is számos problémába ütköztem: Hogyan lehet együtt dolgozni annak érdekében, hogy mindenki úgy érezze, hogy részt vesz a kutatásban? Az is nehézséget jelentett, hogy a LS lépéseinek mikéntje nem

mindig volt jól kivitelezhető és nem is mindig volt eléggé egyértelmű a számunkra. Olykor nekünk magunknak kellett alternatívákat keresnünk.

Fontos felfedezés volt számomra, hogy a diákokban ott van a motiváció, még akkor is, ha néha nem úgy tűnik: végtére is ott vannak az osztályteremben! Rajtam múlott, hogy kapcsolatot teremtsék velük. Aktivizáló munkaformák kiválasztásával, de azzal is, hogy mindenkit a saját aktuális tanulási szintjén vagy tanulási preferenciáján tudjak motiválni. Ez elég sokat követelt tőlem, mint tanártól. Tanárként világosan látnom kellett a képességeiket. A közös végiggondolás a LS folyamat során sok új ötletet adott, és bővítette, gazdagította a tanítási repertoáromat. A saját óráim didaktikailag erősebbé váltak ettől.

A legfontosabb felfedezés számomra az volt, hogy a közös munka nagyon hatékony számomra. Élvezem, hogy együtt vághatunk bele a dolgokba, és így fejleszthetjük egymás pedagógiai és didaktikai készségeit. Néha nagyon összezavart ugyan, hogy nem volt egyértelmű, hogy pontosan mit is kérnek tőlünk. Ilyenkor elvesztettem az áttekintést, és különösen azt a keretet, amelyben dolgozhattunk. Ilyenkor úgy éreztem, hogy egyre passzívabbá válok, miközben ez az utolsó dolog, amit szeretnék. Ezt többször is világossá tudtam tenni, és az ezzel kapcsolatos kérdésekkel fel tudtam venni a fonalat a többiekkel. Ez is nagyon tanulságos tapasztalat számomra.

Tényleg elkezdtem másképp tekinteni a diákok motivációjára - ahogy azt fentebb már leírtam. Az egész LS folyamat abban erősített meg, hogy a korábbiaknál elemzőbbben vegyem szemügyre diákokkal kapcsolatos pedagógiai feltételezéseimet. Mivel a diákok többnyire alacsony önbecsüléssel rendelkeznek, valóban más dolgokra lenne szükségük tőlem mint tanártól. Joguk van ahhoz, hogy nyitott szemléletet kapjanak tőlem.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy egy másik tanári csoportban vagyok, így rendszeresen együtt vagyunk az osztályteremben. Szeretném gyakrabban megvizsgálni a diákjaim viselkedését, célzott megfigyelésekkel az órákon, és beszélgetéseket folytatni velük a tanulási szokásaikról. Ezáltal több rálátást kaphatok arra, hogy tanulóként mire van szükségük. A differenciálás elmélyítése számomra ennek logikus folytatása. Ezt nagyon szépen lehetne alakítani egy LS-cikluson keresztül, a kollégáimmal együtt.

5. tanár

Az elmúlt félévben a kollégáimmal együtt részt vettem a Lesson Study in VET kísérleti projektben. A Lesson Study kutatás során a tanárok a tapasztalatok megosztásával didaktikai és pedagógiai ismeretekre tesznek szert. Ebben a Lesson Study kutatásban az volt a célunk, hogy megnézzük, vajon a saját gyakorlatukhoz kapcsolódva növelhetjük-e a tanulók aktív tanulási magatartását. Ezt azért választottuk, mert a kutatócsoport minden tanára észrevette, hogy a motiváció nőtt, amikor a tanár a szakmai gyakorlathoz kapcsolta az óráján tanított elméleti kérdéseket.

A kutatási órát a saját osztályomnak tartottam. A tanulók megfigyelései és visszajelzései alapján értékeltük az órát. Ezután módosítottunk és javítottunk az óraterven, és egy másik kollégánk tartotta a második kutatási órát. Ezután ismét kiértékeljük az órát. Ezt a ciklust kétszer is végigcsináltuk, hogy javítsuk az órát.

Bár én és a LS tanári csoport lelkesen kezdtünk a LS-hoz, azért mindent összevetve ez eléggé kaotikus folyamat volt. Az első néhány megbeszélésen a kutatási kérdéssel küszködtünk. Ez tovább tartott, mint reméltük. De az, hogy a "tulajdonságok gyakorlati alkalmazásáról" fogunk beszélni, egyértelmű volt. Miután megvolt a kutatási kérdés, előkészítettük az órát. Úgy döntöttünk, hogy nekem kell megtartanom a kutatási órát. Mivel tudtam, hogy ezt az órát a saját kollégáim fogják megfigyelni, izgatott voltam. Mivel az óra a kutatás lényeges része, nagyon nyomasztott az óra megtartásának

felelőssége. Ugyanakkor imponált is nekem az a gondolat, hogy a kutatás egy fontos részét én irányíthatom.

A kutatási órát hat kolléga figyelte meg. Így minden diák tevékenységét megfelelő figyelemmel követhették. A megfigyelések megbeszélése után döbbsentem, hogy valójában mennyi fontos jelzést és információt nem veszünk észre a tanítási órán. Amikor egyedül állsz az osztály előtt, nem tudod megfelelően szétosztani a figyelmedet az egész csoportra. A diákok bizonyos tevékenységformáit vagy jelzéseit gyakran figyelmen kívül hagyjuk. Holott ezek nagy jelentőséggel bírhatnak a tanuló tanulása szempontjából. Velem például előfordult, hogy két csevegő diákot zavarónak minősítettem és felszólítottam őket. Miközben valójában érdemben beszélgettek a tananyagról. Segítették egymást, így mindketten tanultak.

A kollégákkal való megfigyelések megbeszélése után más szemmel nézem a tanári tevékenységünket és a tanórákat. Amellett, hogy a LS során megpróbáltam/megpróbáltunk megválaszolni egy kutatási kérdést, úgy találtam, hogy az, hogy a kutatási órát több tanár figyeli meg, hallatlanul fejleszti a tanári munka megértését és magát a munkát, mivel rádöbbenünk a hiányosságainkra, miközben megerősít abban, amit jól csinálsz.

A LS során rendkívül világossá vált számomra, hogy tanárként mennyire sok órai mozzanatot nem veszek észre. Minél több dolgot észlelünk az órán, annál jobban tanulhatnak a diákok, mert mi tanárok annál több mindenre tudunk reagálni a tanteremben. Egy tanár soha nem tud mindent észrevenni a saját óráján, és nem is tud minden diáknak egyforma figyelmet szentelni. Azt sem tudja megadni minden diáknak, amire az adott pillanatban szüksége van. De a LS eredményeként még tudatosabb vagyok abban, hogy a korábbiaknál többet kell kérdeznem a tanulótól. Csak azért, mert lehet, hogy valamit nem láttam vagy nem vettem észre az óra során, ő pedig észrevette. Például, a következő kérdések hasznosak lehetnek: "Tudtad követni a tananyagot?" "Megértetted a feladatot?" "Hogyan állsz a tananyaggal? Megpróbálom ezeket a kérdéseket mindenkinek feltenni. Nem csak azoknak a diákoknak, akik kilógnak a sorból. A Lesson Study nélkül sokkal kevésbé voltam tudatos és következetes ebben. Megtanultam, milyen fontos, hogy az egész osztályra figyeljek. Ha az egész osztályra figyelünk, az egész osztály tanulhat.

A jövőben többet fogok kérdezni a diákok tapasztalatairól az óráimon. Szeretném tudni, hogyan élik meg az óráimat, és hogy tudják-e követni az anyagot. Hajlamos vagyok a nagyobb figyelmet igénylő diákokra összpontosítani, miközben azok a tanulók, akik nem igényelnek külön tanári figyelmet, nem mindig kapnak elég teret. Holott ugyanolyan figyelmet érdemelnek, mint a nagyobb tanári odafigyelést igénylő diákok.

Ha megkérdem a diákokat az anyaggal és a tanórával kapcsolatos tapasztalataikról, akkor javíthatok a tanórákon. Emellett könnyebbé válik a differenciálás az óráimon belül. Ezáltal az óráim jobban megfelelnek a tanulók tanulási igényeinek. Ez azt jelentheti, hogy a diáknak több kapcsolatra van szüksége a gyakorláshoz, de nem feltétlenül. Azzal, hogy jobban odafigyelek a tanuló igényeire, javítani fogok az óráimon.